

ABSTRAK

Kajian ini merupakan satu analisis multimodal ke atas satu siri buku bergambar (*Picturebook*) bahasa Cina bertajuk 可爱的鼠小弟 (*Saudara Tikus yang Comel*).

Tujuan kajian ini adalah untuk menjalankan analisis intersemiotik makna interpersonal elemen tekstual dan visual yang terdapat dalam buku bergambar dengan mengenal pasti interaksi yang wujud antara ilustrator/pengarang, penonton/pembaca, dan partisipan (*represented participants*) yang terdapat dalam buku bergambar. Selain itu, jenis perhubungan intersemiotik yang terjalin antara elemen tekstual dan elemen visual juga dikaji untuk mengenal pasti elemen yang memainkan peranan penting dalam buku bergambar untuk menyampaikan cerita. Makna interpersonal elemen tekstual dan elemen visual dikaji berdasarkan kerangka teori Linguistik Sistemik Fungsian Halliday dan Matthiessen (2004) dan Sosial Semiotik Visual Kress dan van Leeuwen (1996, 2006). Kedua-dua teori tersebut telah dikenal pasti dapat melengkapinya antara satu sama lain dalam analisis teks multimodal (Moya & Pintar, 2008; Moya, 2011a). Analisis jenis perhubungan intersemiotik yang terjalin antara elemen tekstual dan elemen visual ditentukan berdasarkan jenis perhubungan teks/imej yang disarankan oleh Nikolajeva dan Scott (2000, 2006) kerana kajian perhubungan teks/imej Nikolajeva dan Scott merupakan cara yang paling sistematik dalam penafsiran hubungan yang wujud antara teks dan imej dalam genre buku bergambar (Lewis, 2001a).

Hasil kajian menunjukkan siri buku ini mempunyai ciri-ciri menggunakan ayat yang ringkas dan berulang-ulang, persembahan imej dengan lukisan hitam putih yang ringkas dalam penyampaian cerita. Majoriti kedua-dua elemen tekstual dan visual memainkan peranan dalam memberi maklumat melalui klausa MOOD deklaratif (65.38%) dan imej tanpa kontak mata (91.58%) tidak berinteraksi dengan pembaca tetapi menyampaikan maklumat. Kedua-dua elemen tekstual dan visual turut mengajak pembaca melibatkan

diri dalam cerita melalui klausa MOOD interogatif (29.23%), melalui visual imej yang dipaparkan pada jarak sederhana (98.95%) dan pandangan imej pada kombinasi sudut hadapan dan sudut serong (40%). Majoriti klausa menunjukkan interaksi antara watak atau antara watak dengan pembaca adalah berpolariti positif (88.05%). Hanya modal adverba 一定 (pasti) dan 也许 (mungkin) serta kata kerja modal 会 (akan) digunakan dalam elemen tekstual untuk menunjukkan watak menjangka tentang sesuatu yang akan berlaku. Analisis imej mendapati bahawa kesemua imej dipersembahkan pada pandangan paras mata pembaca menunjukkan pembaca mempunyai kuasa yang sama dengan watak-watak dalam cerita. Ini memberi kesan positif kepada perhubungan interpersonal antara imej dan pembaca. Hasil analisis juga menunjukkan kedua-dua elemen tekstual dan visual memainkan peranan yang sama penting dalam penceritaan buku bergambar kerana elemen tekstual dan imej saling melengkapi (71.43%) atau saling melanjutkan maklumat (27.47%) untuk membawa makna yang lengkap. Melalui kajian ini, diharap dapat memberi gambaran menyeluruh tentang cara pengarang dan ilustrator buku bergambar menggunakan elemen tekstual dan elemen visual untuk berinteraksi dengan pembaca agar pembaca terutamanya kanak-kanak dengan mudahnya dapat menghayati maksud dan nilai-nilai yang hendak diketengahkan melalui visual dan tekstual yang ringkas dalam setiap buku bergambar tersebut. Dengan itu dicadangkan agar buku bergambar dapat digunakan sebagai bahan pengajaran dengan berkesan tanpa mengabaikan elemen tekstual mahupun elemen visual.

Kata kunci: Buku bergambar, makna interpersonal, intersemiotik, Linguistik Sistemik Fungsian, Sosial Semiotik Visual

ABSTRACT

This research is a multimodal analysis of a series of Chinese picturebook titled *可爱的鼠小弟* (The Cute Rat Brother). The purpose of this study is to carry out an intersemiotic analysis of interpersonal meaning of textual and visual elements found in these picture story books by identifying interactions that exist between the illustrator/author, audience/reader, and represented participants (RP). The type of intersemiotic relationships that exist between textual and visual elements are also reviewed to identify which element plays a more important role to convey stories in the picture story books. The interpersonal meaning of textual and visual elements are studied based on the framework of Halliday and Matthiessen's Systemic Functional Linguistics and Kress and van Leeuwen's Visual Social Semiotic as both theories complement each other in the analysis of multimodal texts (Moya & Pintar, 2008; Moya, 2011a). Analysis of intersemiotic relationships between textual and visual elements are determined by the text/image relationship framework suggested by Nikolajeva and Scott (2000, 2006) as it is found to be the most systematic interpretation of the relationship between text and image in picture story book genre (Lewis, 2001a).

Findings showed that this book series use short sentences which are repeated throughout the series and has images comprising of mostly simple black and white drawings. The majority of the textual and visual elements play a role in providing information through declarative MOOD clause (65.38%) and images without eye contact (91.58%). The textual elements also invite readers to engage in the story through interrogative MOOD clauses (29.23%), while the visual elements interact with readers through images that are displayed at the medium shot (98.95%) distance and from the combination of front angle and oblique angle (40%). The majority of the clauses shows the interaction

between RPs or between RP with the reader in a positive polarity (88.05%). Modal adverbs 一定 (definitely) and modal auxiliary 会 (will) are used in the texts to show certainty in predicting and modal adverbs 也许 (maybe) are used to show uncertainty in predicting. All images are presented at eye level view of the reader to show that the reader has the same power as the RP in the story. This further enhances the interpersonal relations between the reader and the images. The results also show that both the textual and visual elements play an equally important role in narrative picturebooks as the relationship between textual and image elements are either complementary (71.43%) or enhancing (27.47%). This study provides an overview of how a picturebook author and illustrator can use textual and visual elements to interact with readers so that readers, especially children, can easily appreciate the purpose and the values presented through simple visual and textual elements in each picturebook. The picturebook can be used as an effective teaching material as the multimodal elements in the books can enhance learning as input is comprehensible textually and visually.

Keywords: Picturebooks, interpersonal meaning, intersemiotic, Systemic Functional Linguistics, Visual Social Semiotic

PENGHARGAAN

Terutama sekali, saya ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan yang tulus ikhlas kepada yang maha mulia Buddha kerana dengan limpah kurnianya dapatlah saya menyiapkan tesis ini dengan sempurna.

Setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih dirakamkan kepada penyelia tercinta saya, Dr. Fauziah binti Taib atas segala nasihat, dorongan, bantuan dan keprihatinan semasa menyempurnakan tesis ini. Saya amat menghargai kesabaran Dr. Fauziah yang sedia berkongsi maklumat dan kepakaran, senang dihubungi dan cepat dalam tindakan semasa sesi penyeliaan sepanjang pengajian ini.

Saya juga ingin mengucapkan terima kasih yang tidak terhingga kepada ibu bapa dan ahli keluarga saya yang memberi saya pemudahcara dan sokongan moral yang tidak terhingga sepanjang pengajian saya.

Ucapan penghargaan ini juga saya tujukan kepada rakan-rakan seperjuangan saya yang sentiasa menemani saya untuk mengharungi cabaran sepanjang pengajian ini. Terima kasih juga ditujukan kepada rakan-rakan yang telah banyak memberi bantuan, semangat dan sokongan moral kepada saya sepanjang pengajian saya.

Tidak dilupakan juga penghargaan ini ditujukan kepada Bahagian Tajaan Kementerian Pelajaran Malaysia yang memberikan cuti belajar dan biasiswa sehingga terhasilnya tesis ini. Akhirnya, saya berdoa mudah mudahan tesis ini dapat memberi faedah kepada kita semua dan semoga budi baik semua pihak yang terlibat secara langsung dan tidak langsung di dalam menyempurnakan tesis ini dapat dibalas.

JADUAL KANDUNGAN

	Muka surat
HALAMAN TAJUK	i
BORANG PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
ABSTRAK	iii
ABSTRACT	v
PENGHARGAAN	vii
JADUAL KANDUNGAN	viii
SENARAI GAMBAR RAJAH	xii
SENARAI JADUAL	xiv
SENARAI SIMBOL DAN SINGKATAN	xvi
SENARAI LAMPIRAN	xvii
BAB 1: PENGENALAN	
1.0 Latar belakang kajian	1
1.1 Permasalahan penyelidikan	5
1.2 Objektif kajian	6
1.3 Soalan kajian	7
1.4 Kepentingan kajian	7
1.5 Batasan kajian	10
1.6 Kesimpulan	11

BAB 2: TINJAUAN LITERATUR

2.0	Pengenalan	12
2.1	Definisi buku bergambar	12
2.2	Kategori buku bergambar dalam kajian	14
2.2.1	Ciri-ciri buku bergambar	15
2.2.2	Buku bergambar sebagai teks multimodal	17
2.3	Linguistik Sistemik Fungsian	18
2.3.1	Latar belakang Linguistik Sistemik Fungsian	18
2.3.2	Perspektif teori Linguistik Sistemik Fungsian	20
2.3.2.1	Bahasa merupakan sistem semiotik	21
2.3.2.2	Bahasa adalah kontekstual	22
2.3.2.3	Metafungsi bahasa	24
2.4	Sosial Semiotik Visual	38
2.4.1	Representasi	40
2.4.2	Interaksi	40
2.4.2.1	Tindakan imej dan pandangan	42
2.4.2.2	Jarak sosial dan keintiman	44
2.4.2.3	Penglibatan dan kuasa	47
2.4.3	Komposisi	50
2.5	Perhubungan intersemiotik imej dan tekstual buku bergambar	51
2.6	Kajian lepas ke atas buku bergambar	55
2.7	Kesimpulan	59

BAB 3 METODOLOGI

3.0	Pengenalan	60
3.1	Kerangka teori	60

3.1.1	Makna interpersonal tekstual	61
3.1.2	Makna interpersonal visual	62
3.1.3	Intersemiotik tekstual dan visual	63
3.2	Reka bentuk kajian	64
3.3	Sampel kajian	65
3.4	Proses menganalisis data	67
3.4.1	Menganalisis makna interpersonal elemen tekstual	69
3.4.1.1	Analisis elemen klausa	70
3.4.1.2	Analisis jenis MOOD klausa	73
3.4.1.3	Analisis polariti	77
3.4.1.4	Analisis modaliti	77
3.4.2	Menganalisis makna interpersonal elemen visual	78
3.4.2.1	Analisis tindakan imej dan pandangan	79
3.4.2.2	Analisis jarak sosial dan keintiman	80
3.4.2.3	Analisis penglibatan dan kuasa	82
3.4.3	Menganalisis perhubungan intersemiotik tekstual dan visual	84
3.4.3.1	Analisis hubungan teks/imej	85
3.5	Kesimpulan	89
BAB 4 DATA ANALISIS DAN PERBINCANGAN		
4.0	Pengenalan	90
4.1	Makna interpersonal elemen tekstual	90
4.1.1	MOOD klausa	91
4.1.1.1	MOOD deklaratif	93
4.1.1.2	MOOD interogatif	102
4.1.1.3	MOOD imperatif	108

4.1.2	Polariti	110
4.1.3	Modaliti	113
4.2	Makna interpersonal elemen visual	117
4.2.1	Tindakan imej dan pandangan	120
4.2.2	Jarak sosial dan keintiman	124
4.2.3	Penglibatan dan kuasa	129
4.2.3.1	Analisis paksi mendatar	129
4.2.3.2	Analisis paksi menegak	135
4.3	Perhubungan intersemiotik tekstual dan visual	136
4.4	Kesimpulan	146
BAB 5 KESIMPULAN		
5.0	Pengenalan	147
5.1	Kesimpulan hasil dapatan kajian	147
5.1.1	Kesimpulan makna interpersonal elemen-elemen tekstual yang terdapat dalam buku bergambar	148
5.1.2	Kesimpulan makna interpersonal elemen-elemen visual yang terdapat dalam buku bergambar	149
5.1.3	Kesimpulan perhubungan intersemiotik yang terjalin antara elemen tekstual dan elemen visual dalam buku bergambar	150
5.2	Implikasi hasil dapatan kajian	151
5.3	Cadangan kajian masa depan	153
5.4	Kesimpulan	153
	Rujukan	155
	Lampiran	162

SENARAI GAMBAR RAJAH

		Muka surat
Rajah 2.1	Sistem MOOD (Halliday & Matthiessen, 2004, ms.23)	30
Rajah 2.2	Dua komponen asas klausa	30
Rajah 2.3	Unsur MOOD dalam klausa	31
Rajah 2.4	Jenis modaliti	36
Rajah 2.5	Contoh imej yang mempunyai kontak mata dengan pembaca	43
Rajah 2.6	Contoh imej yang tiada kontak mata dengan pembaca	44
Rajah 2.7	Ruang visual dan nilai maklumatnya (Kress & van Leeuwen, 2006, ms.197)	51
Rajah 3.1	Rangka kerja penyelidikan	64
Rajah 3.2	Enam buah buku sebagai sampel kajian	65
Rajah 3.3	Contoh halaman berkembar dalam sampel kajian	66
Rajah 3.4	Ringkasan analisis dan realisasi makna interpersonal elemen-elemen visual	78
Rajah 3.5	Contoh imej yang mempunyai kontak mata dengan pembaca (B1G9)	79
Rajah 3.6	Contoh imej yang tiada kontak mata dengan pembaca (B1G10)	80
Rajah 3.7	Contoh imej jarak dekat	81
Rajah 3.8	Contoh imej jarak jauh	81
Rajah 3.9	Contoh imej jarak sederhana (B1G11)	82
Rajah 3.10	Contoh imej pandangan sudut hadapan (B1G9)	83
Rajah 3.11	Contoh imej pandangan sudut serong (B1G15)	83
Rajah 3.12	Contoh imej pandangan paras mata (B1G12)	84
Rajah 3.13	Jenis hubungan teks/imej	85
Rajah 3.14	Contoh hubungan teks/imej simetri	86
Rajah 3.15	Contoh hubungan teks/imej saling melengkapi (B1L)	86
Rajah 3.16	Contoh hubungan teks/imej penambahan (B1N)	87

Rajah 3.17	Contoh hubungan teks/imej alternatif (B2K)	88
Rajah 4.1	Peratusan MOOD klausa sampel kajian	93
Rajah 4.2	Peratusan polariti klausa sampel kajian	110
Rajah 4.3	Perbandingan polariti sampel kajian	111
Rajah 4.4	Perbandingan ruang kosong imej	119
Rajah 4.5	Contoh imej yang tiada kontak mata dengan pembaca	121
Rajah 4.6	Contoh imej yang mempunyai kontak mata dengan pembaca	123
Rajah 4.7	Contoh imej jarak sederhana	126
Rajah 4.8	Contoh imej jarak sederhana yang meninggalkan banyak ruang di sekitar imej	127
Rajah 4.9	Imej pandangan jarak jauh (B3G15)	128
Rajah 4.10	Contoh imej pandangan sudut hadapan	131
Rajah 4.11	Contoh imej pandangan sudut serong	132
Rajah 4.12	Contoh imej pandangan kombinasi sudut hadapan dan sudut serong	134
Rajah 4.13	Jenis hubungan teks/imej sampel kajian	137
Rajah 4.14	Teks/imej saling melengkapi (B1B)	138
Rajah 4.15	Teks/imej saling melengkapi (B5C)	139
Rajah 4.16	Teks/imej B1N	140
Rajah 4.17	Contoh teks/imej hubungan penambahan sampel B5	141
Rajah 4.18	Teks/imej hubungan penambahan sampel B2	143
Rajah 4.19	Teks/imej hubungan maklumat alternatif (B2K)	144

SENARAI JADUAL

	Muka surat	
Jadual 2.1	Memberi atau menuntut barang & perkhidmatan atau maklumat	26
Jadual 2.2	Fungsi pertuturan dan tindak balas	27
Jadual 2.3	Kata bantu modal dan modal adverba dalam bahasa Cina	37
Jadual 2.4	Metafungsi dan istilah Sosial Semiotik Visual yang sepadan (Kress & van Leeuwen, 1996, 2006)	39
Jadual 2.5	Sistem interaksi dan realisasi imej	41
Jadual 2.6	Jarak imej dan makna keintiman	45
Jadual 2.7	Pandangan pada paksi mendatar	48
Jadual 2.8	Pandangan pada paksi menegak	49
Jadual 2.9	Kajian buku bergambar oleh Arsenio Jesu's Moya Guijarro	57
Jadual 3.1	Perhubungan teks/imej (Nikolajeva & Scott, 2000, 2006)	63
Jadual 3.2	Kod sampel kajian	67
Jadual 3.3	Penanda negatif bahasa Cina	77
Jadual 3.4	Cara merealisasi hubungan teks/imej	89
Jadual 4.1	Taburan klausa major dan klausa minor sampel kajian	91
Jadual 4.2	Taburan MOOD klausa sampel kajian	92
Jadual 4.3	Taburan klausa seruan MOOD deklaratif	100
Jadual 4.4	Klausa MOOD interogatif sampel B1	102
Jadual 4.5	Klausa MOOD imperatif dalam B3, B4 dan B5	108
Jadual 4.6	Taburan polariti sampel kajian	111
Jadual 4.7	Taburan modaliti sampel kajian	113
Jadual 4.8	Bilangan imej dalam setiap sampel kajian	117
Jadual 4.9	Tindak imej dan pandangan dalam sampel kajian	120
Jadual 4.10	Jarak sosial dan keintiman imej dalam sampel kajian	125
Jadual 4.11	Analisis sudut pandangan imej bagi paksi mendatar	130
Jadual 4.12	Analisis paras pandangan imej bagi paksi menegak	135

SENARAI SIMBOL DAN SINGKATAN

*	Klausa minor
↘	Direalisasi oleh
^	Diikuti dengan
+	Kehadiran
S	Subjek
P	Predikator
C	Komplemen
A	Adjung
SFL	Linguistik Sistemik Fungsian
RP	Partisipan (<i>Represented Participant</i>)

SENARAI LAMPIRAN

		Muka surat
LAMPIRAN A	Glosari	162
LAMPIRAN B	Kod klausa sampel kajian	166
LAMPIRAN C	Analisis MOOD klausa	175
LAMPIRAN D	Dapatan analisis MOOD klausa	190
LAMPIRAN E	Kod imej sampel kajian	196
LAMPIRAN F1	Lembaran analisis makna interpersonal visual	223
LAMPIRAN F2	Dapatan analisis makna interpersonal visual	249
LAMPIRAN G	Kod teks/imej sampel kajian	255
LAMPIRAN H1	Lembaran analisis perhubungan teks/imej	278
LAMPIRAN H2	Dapatan analisis perhubungan teks/imej	317